Opłata pocztowa uiszczona ryczałtem.

BIULETYN KOWIEŃSKI

WILBI

WILEŃSKIE BIURO INFORMACYJNE (WILBI) WIELKA-POHULANKA 19—7.

Nr. Wilno, dnia 26 marca 1934 r. 1031.

Treść numeru:

I. ZAGADNIENIA POLITYKI ZAGRANICZNEJ.

x

x x

I. ZAGADNIENIA POLITYKI ZAGRANICZNEJ.

Kronika.

Komentarz Elty do oświadczenia ministra Becka ./III.1934/.Wszystkie pisma litewskie /"L. Aidas","L.Żinios","Rytas"/, przedrukowując oświadczenie ministra Becka w sprawie stosunków polsko-litewskich, zaopatrują je w następujący komentarz Elty:

Wbrew opinji Becka ani Trybunał Haski w swej opinji doradczej z 15 października 1931 r. nie uznał stosunków polsko-litewskich za "barbarzyńskich", ani też żaden rząd litewski nie uznawał stosunków tych za normalne i to całkiem nie z winy Litwy, która przy pomocy legalnych i pokojowych środków walczy o sprawiedliwość i ideał narodowy. Inicjatywa unormowania tych stosunków nie znajdowała się od 1920 r. w rękach litewskich. Litwa na warunkach powszechnie znanych zawsze była gotowa do unormowania stosunków z Polską.-

Odpowiedź Litwy na notę niemiecką w sprawie ustawy o ochronie Państwa. W związku z niemiecką notą do rządu litewskiego w sprawie rzekomej sprzeczności pomiędzy ustawą litewską o ochronie Narodu i Państwa a statutem kłajpedzkim, jak podaje "L.Aidas" Nr.68/III. 1934/,litewski minister Spraw Zagr. Zaunius wręczył 21 marca r.b. posłowi niemieckiemu w Kownie odpowiedź litewską.

Nota litewska oświadcza, że rząd litewski nie uznaje tych zarzutów i stwierdza, że ustawa normuje sprawy podpadające pod ustawodastwo litewskie, wobec czego nie może uznać noty niemieckiej za zgodną z powszechnie przyjętemi zasadami międzynarodowemi, ani też z konwencją paryską w sprawie Kłajpedy.

Pozatem nota litewska wymienia protesty litewskie w Berlinie spowodu propagandy niemieckiej, skierowanej przeciwko nienaruszalności terytorjum litewskiego. Propaganda taka nie może pozostać bez wpływu na stanowisko pewnych sfer w Kłajpedzie.

W dalszym ciągu odpowiadając na notę niemiecką, rząd litewski oświadcza, że ustawa o ochronie Narodu i Państwa skierowane jest przeciwko ciężkim występkom karalnym, których Litwa nie może bezkarnie tolerować, podobnie, jak nie tolerowałyby tego Niemcy.

W związku z tą wiadomością oświadczają z niemieckiej strony kompetentnej, że litewska ustawa o ochronie Narodu i Państwa stanowi punkt kulminacyjny w walce rządu kowieńskiego przeciwko autonomji kłajpedzkiej, uchylając praktycznie tę autonomję i zwracając się wyłącznie przeciwko ludności niemieckiej w okręgu kłajpedzkim. Zwłaszcza naruszenie praw, zagwarantowanych statutem paryskim kłajpedzkim jest szczególnie ciężką obrazą autonomji okręgu kłajpedzkiego.-

Niebezpieczeństwo niemieckie w ujęciu "Tevų Zeme" ."Tevų Zeme" /III.1934/ pisze na temat stosunków litewsko-niemieckich, co następuje: Ostatniemi czasy rząd Hitlera powziął plan uzbrojenia ludności Kraju Kłajpedzkiego i oderwania go od Litwy w drodze zbrojnego powstania. Plan ten jednak został wczas udaremniony przez osadzenie działaczy niemieckich w więzieniu. Obecnie Rzesza stosuje represje gospodarcze, zamykając wwóz towarów litewskich. To imperjalistyczne państwo zagraża wciąż Litwie niebezpieczeństwem, lecz koniecznością jest utrzymywanie z niem poprawnych stosunków sąsiedzkich. Należy jednak strzec się tu złudzeń, po których następuje bolesne rozczarowanie. Dzisiejsze trudności należy przypisać temu, że Litwa względem Niemiec kierowała się dotychczas gotową do ustępstw przyjaźnią sąsiedzką. Wypadki historyczne dowiodły jednak, że Litwa zanadto kochała Niemcy. Był to wielki błąd, który wyrządził Litwie poważne szkody. W przyszłości należy się go wystrzegać.-

Prasa niemiecka o stosunkach polsko-litewskich .Prasa kowieńska /z 24.III.1934 r./:Według wiadomości z Berlina, we "Frankfurter Ztg." ukazał się artykuł na temat przyszłych rokowań polsko-litewskich w sprawie uregulowania wzajemnych stosunków.

Według "F.Z." w najbliższym czasie rozpoczną się oficjalne rokowania pomiedzy Polską a Litwą. Będą one miały na celu podjęcie normalnych stosunków pomiędzy obu państwami.

"F.Z.", pisząc o tem, powołuje się na prasę litewską, która, zdaniem pisma, przygotowuje społeczeństwo litewskie do tych rokowań.

Pismo przypomina, że ostatnie rokowania między Litwą a Polską odbywały się za czasów urzędowania Voldemarasa pomiędzy rokiem 1928 a 1920. Rokowania te nie dały rezultatów, a Polska i Litwa pozostawały nadal w stanie zatargu. Po zerwaniu tych rokowań toczyło się wiele rozmów prywatnych między politykami polskimi a litewskimi. Rozmowy te były niejako wstępem do rokowań oficjalnych.

Obecnie sytuacja tak się wyjaśniła, że Marszałek Piłsudski, który opiekuje się polityką zagraniczną Polski, postanowił położyć kres rozmowom prywatnym pomiędzy politykami, a wprowadzić rozmowy pomiędzy obu rządami na tory oficjalne.

Politycy są przekonani, że te rokowania polsko-litewskie doprowadzą do nawiązania stosunków pomiędzy obydwoma państwami.-

W i z y t a p o s ł a Z e c h l i n a u m i n i s t r a Z a u n i u s a .Prasa kowieńska /z 23.III.1934/:21 marca poseł niemiecki Zechlin został przyjęty przez ministra Spraw Zagranicznych Zauniusa i miał z nim dłuższą rozmowę o stosunkach litewsko-niemieckich. Jak podają, w toku rozmowy zostały poruszone również kwestje kłajpedzkie i m.in. kwestja napadów na Litwinów w Tylży i innych niemieckich miastach.

D o k o ł a r o k o w a ń h a n d l o w y c h z A n g l j ą . Prasa kowieńska /z 23.III.1934/:Jak podaje Elta, dnia 22 marca wyjechali do Londynu dla dalszego prowadzenia rokowań handlowych z Anglją prezes litewskiej delegacji handlowej p.Balutis i członek delegacji p.Norkaitis.

P o g ł o s k i o p r z y b y c i u s z w e d z k i e g o m i n i s t r a S p r .Z a g r . d o K o w n a .Prasa kowieńska /z 23.III.1934/:Jak podaje "Ost.B.", przybędzie do Kowna szwedzki minister Spraw Zagr. Sandler. Po wizycie w Rydze zawita on do Litwy, a następnie uda się do Warszawy. W Kownie Sandler prowadzić ma rozmowy co do unji państw bałtyckich.-

E c h a a r t y k u ł u S c h u m m e r a o m u z y c e l i t e w s k i e j w "L i e t .A i d a s i e" ."Liet.Aidas" Nr.68 /III.1934/,zamieszczając komunikat Elty o artykule Schummera w "Polsce Zbrojnej" o muzyce litewskiej, zaopatruje tę wzmiankę w uwagę, że, podobnie, jak w innych artykułach Schummera, tak też w danym jest wiele nieścisłości, fałszów, a miejscami nawet głupstw.-

III. ZAGADNIENIA POLITYKI WEWNĘTRZNEJ
I ŻYCIE SPOŁECZNE.

K r o n i k a .

P o g ł o s k i o r o k o w a n i a c h t a u t i n i n k ó w z k r i k s z c z i o n i a m i .Prasa ryska /z 26.III.1934 r./: Jak podaje pismo litewskie "Diena", między przedstawicielami związku Tautininków a partją chrześc.demokracji toczą się rokowania w sprawie stworzenia koalicji. Omawiane są warunki, na jakich krikszczioniowie mogliby do koalicji przystąpić.-

N o m i n a c j e w a r m j i .Prasa kowieńska /z 24.III.1934/: Aktem prezydenta Państwa major 1 pułku huzarów Reklaitis został mianowany dowódcą II pułku ułanów zamiast pułkownika Plechariczusa, który ze służby czynnej został przeniesiony do rezerwy.-

S z t a b h a r c e r z y l i t e w s k i c h ."Liet.Aidas" Nr.69 /III.1934/:Sztab związku harcerzy litewskich składa się:z szefa prezydenta A.Smetony, zastępcy szefa dr.J.Alekny, szefa sztabu głównego płk.J.Szarauskasa, szefowej harcerek litewskich S. Cziurlonisowej-Kymantasówny

Z a r z ą d l i t e w s k i e g o a e r o k l u b u .Lietuvos Aidas" Nr.69 /III.1934/:Od kilku lat już istnieje w Kownie aeroklub litewski, którego zadaniem jest praca nad bezpieczeństwem powietrznem kraju. Prezesem honorowym klubu jest prezydent Smetona, zaś członkiem honorowym pionier lotnictwa Orville Wright. Zarząd klubu składa się z prof.Żemaitisa /prezes/, inż.Gustaitisa /wiceprezes/, płk.Narakasa /intendent/, kpt.Morkusa /skarbnika/,lotnika Krigerisa /sekretarz/, por.Mikenasa /dyrektor techniczny/ i majora Pyragiusa /członek/.-

IV. SPRAWY POLSKIE I INNYCH MNIEJSZOSCI NARODOWYCH.

A n t y p o l s k i a r t y k u ł "T e v ų Z e m e" .Pismo litewskie "Tevų Zeme" /III.1934/ zamieściło ostatnio artykuł utrzymany w duchu antypolskim. "Tevų Zeme" pisze, co następuje:

W Wileńszczyźnie prowadzona jest usilna akcja polonizacyjna, w której biorą udział m.in. osoby, pochodzące z Litwy. Podobną akcję prowadzą też w Litwie wśród spolonizowanych Litwinów polskie organizacje, ukrywające się pod maską kulturalno-oświatową. Zakładają one w różnych miejscowościach oddziały, które zwabiają spolonizowanych Litwinów, by, skoro staną się już oni członkami organizacyj, powoli, zapomocą literatury, przeistaczać ich w fanatyków polskości. Organizacje te rozporządzają znacznemi zasobami finansowemi, posiadają liczne rzesze agentów w różnych częściach kraju, a ostatnio baczną uwagę zwracają na działalność wśród młodzieży, zakładając związki sportowe i ogródki dziecięce, do których trafiają dzieci nietylko spolonizowanych, lecz i litewskich rodzin.

Następnie pismo wzywa do walki z organizacjami i jako xx metody wskazuje nakłanianie spolonizowanych Litwinów do występowania z tych organizacyj, wygłaszania odpowiednio uświadamiających odczytów i propagowanie nauki w języku litewskim i walki z polonizacją przez wszystkie organizacje litewskie. Pismo uważa,również za nader pożyteczne, by "odpowiednie instytucje zapoznały się bliżej z działalnością organizacyj polskich i roztoczyły nad niemi stałą kontrolę. Uniknęłoby się wówczas szkodliwych dla samych Litwinów niespodziewanych ekscesów i "metod walki", jak tłuczenie szyb, demonstracje uliczne i t.d.

VII. SPRAWY KŁAJPEDZKIE.

K r o n i k a .

P i e r w s z y z j a z d l i t e w s k i c h r o l n i k ó w w K r a j u K ł a j p e d z k i m .Prasa kowieńska /z 23.III. 1934/:Jak donoszą z Kłajpedy, 21 marca odbył się pierwszy zjazd przedstawicieli centralnej organizacji rolników litewskich w Kraju Kłajpedzkim. Gubernator Navakas w wygłoszonem na zjeździe przemówieniu podniósł doniosłą rolę, jaka odegrywa rolnictwo w życiu litewskiem i wskazał na konieczność wznowienia litewskiej świadomości narodowej w Kraju Kłajpedzkim.

Delegaci rolników wyrazili życzenie zreformowania instytucyj autonomicznych zajmujących się polityką i usunięcia urzędników nielojalnych względem Państwa.-

P o d p o r z ą d k o w a n i e s i ę D y r e k t o r j a t u ż ą d a n i o m g u b e r n a t o r a ./III.1934/:Z Kłajpedy donoszą, że wobec upłynięcia w dn.24 marca terminu ultimatum,postawionego Dyrektorjatowi przez gubernatora Navakasa co do zwolnienia 29 urzędników, oskarżonych o działalność antypaństwową, w dniu 25 marca Dyrektorjat podporządkował się władzom litewskim i wykonał polecenie, zwalniając czasowo wszystkich wyżej wymienionych urzędników.

Podporządkowanie się żądaniom gubernatora oznacza kapitulację Dyrektorjatu wobec stanowczej postawy przedstawiciela rządu centralnego, który zagroził, jak wiadomo, w razie niewykonania, aresztem prezydenta Dyrektorjatu Schreibera oraz rozwiązaniem Dyrektorjatu.

Uwagę zwraca również przyjazd z Kowna do Kłajpedy wiceministra Spraw Wewnętrznych Sztencelisa oraz wiceministra Sprawiedliwości Brazaitisa.-